

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การรับรู้และการปฏิบัติในการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรในอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นายสุชาติ มนตรีกุล

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์	อังกลิทธิ	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารมณ์	โอกาสพัฒนา	กรรมการ
อาจารย์ รำไพพรรณ	อภิชาติพงศ์ชัย	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดุสิต	มานะจติ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ การรับรู้และการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และเพื่อค้นหาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกหญ้าแฝกซึ่งได้รับการฝึกอบรมการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนเกษตรกรทั้งสิ้น 72 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science or SPSS) ซึ่งใช้ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 45 ปี จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 7 ไร่ และมีรายได้เฉลี่ยทั้งหมดของครัวเรือน 42,145 บาทต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่ดำเนินกิจกรรมการเกษตรแบบผสมผสาน และได้รับข่าวสารการเกษตรจากเพื่อนบ้านเกษตรกร ร้อยละ 87.0 และโทรทัศน์ ร้อยละ 88.0 โดยได้รับทราบข่าวสารความรู้เรื่องการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีเกี่ยวกับการป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และการรักษาดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนมีการรับรู้และเข้าใจดีถึงความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ สำหรับเหตุผลของเกษตรกรที่ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ คือ เพื่อลดการชะล้างพังทลายของดิน สามารถทำให้พื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ และสามารถทำการเกษตรได้ตลอดปี

ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ ช่วงเวลาในการได้รับกล้าพันธุ์หญ้าแฝกที่จะปลูกไม่เหมาะสม ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการปลูกและการดูแลหญ้าแฝกจากเจ้าหน้าที่น้อย ขาดแรงงานและอุปกรณ์ในการปลูกหญ้าแฝก และขาดการส่งเสริมการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ จากเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

สำหรับข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือในด้านการถ่ายทอดความรู้ และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยการปลูกหญ้าแฝกเพิ่มเติม ตลอดจนการขยายผลในการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในด้านอื่น ๆ และควรออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรมากขึ้นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปลูกหญ้าแฝก และควรมีการถ่ายทอดและส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ระบบการเกษตรแบบผสมผสานเชิงอนุรักษ์ จากการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

Independent Study Title Farmers' Perception and Practices in Vetiver Grass Cultivation (*Vetiveria zizanioides* Nash) for Soil and Water Conservation in Mae Rim District, Chiang Mai Province.

Author Mr. Suchart Montrekusol

M.S. (Agriculture) Agricultural Extension

Examining Committee :

Assoc. Prof. Dr. Pongsak	Angkasith	Chairman
Asst. Prof. Dr. Avorn	Opatpatanakit	Member
Lecturer Rampaipan	Apichatpongchai	Member
Assoc. Prof. Dusit	Manajuti	Member

Abstract

The objectives of this research were to study the knowledge and understanding of farmers regarding soil and water conservation , farmers' perception and practices in vetiver grass cultivation for soil and water conservation, and to investigate the problems and recommendations expressed by farmers.

Studied populations were 72 cultivated vetiver grass farmers in Mae Rim District, Chiang Mai Province who had been trained how to use vetiver grass for soil and water conservation. Data was collected through interview then was analysed by Statistical Package for the Social Science (SPSS). Statistical techniques used were percentage, frequency, arithmetic means and Standard Deviation. It was found that most farmers were male whose average age and education were 45 years and grade 4, respectively. Their average farm size and annual income were 7 rais and 42,145 baht per year.

Most farmers applied integrated farming system. It was also found that 87 and 88 percent of farmers accessed agricultural information through neighbor and television, respectively while they received information on using vetiver grass for soil and water conservation from governmental extension worker.

Farmers' knowledge and understanding on soil conservation and soil fertility were good. Their perception and understanding on soil and water conservation by vetiver grass were also at a good level. The reason of planting vetiver grass was that it is good to prevent soil erosion and increase soil fertility for year-rounded cultivation.

The problems found were an inappropriate time of receiving vetiver seedling, insufficient knowledge on vetiver grass plantation, insufficient labour and equipment, and insufficient knowledge on other utilization of vetiver grass.

This research suggested that related government agency should transfer more knowledge and articles on vetiver production and processing. Extension workers should visit farmers more often to participate in solving problem. Furthermore, farmers should be promoted to apply integrated farming system by using vetiver grass for soil and water conservation.